

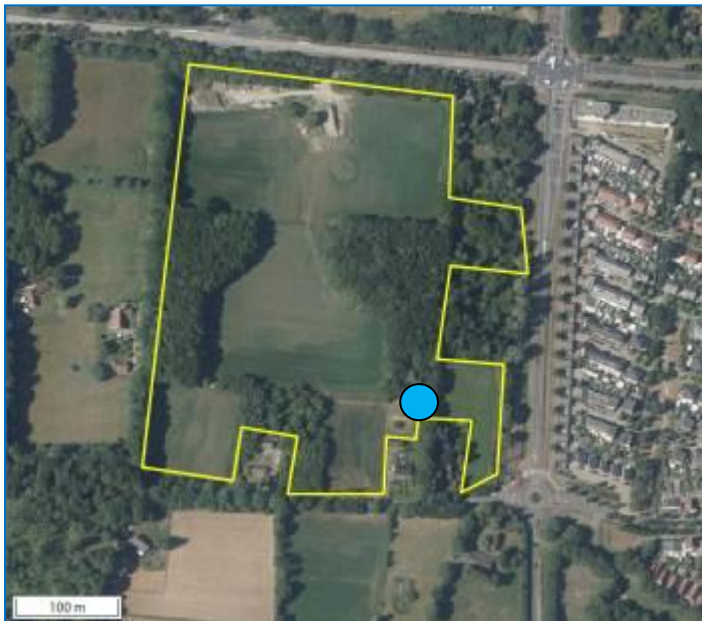
Gemeente Enschede
Dhr. B. ter Beek
Postbus 20
7500 AA Enschede

Datum: 9-6-2021
Ons kenmerk: 3470
Betreft: Aanvullend onderzoek kamsalamander Leuriks-Oost Enschede

-Briefnotitie

Inleiding

Er zijn concrete plannen voor woningbouw in een plangebied tussen de stad Enschede en Glanerbrug. Het gebied dat bestemd is als woningbouwlocatie, bestaat hoofdzakelijk uit agrarische percelen en voor een klein deel uit tuin (grasland), kavelgrenssloot met oever en opgaande beplanting en een poel.

Ligging van de onderzochte poel (blauwe stip).

In 2020 is een quickscan natuurwaardenonderzoek uitgevoerd in het plangebied (Leemreise, 2020). Ten aanzien van amfibieën werd geconcludeerd dat de zuidoosthoek van het plangebied mogelijk tot functioneel leefgebied van de kamsalamander behoort. Het plangebied behoort alleen tot functioneel leefgebied van de kamsalamander, indien de daar aanwezige poel benut wordt als voortplantingslocatie door deze soort. In onderstaande figuur is de ligging van de poel weergegeven.

Natuurbank Overijssel heeft Ecologisch Adviesbureau Schröder gevraagd een dergelijk aanvullend onderzoek naar kamsalamanders uit te voeren.

In voorliggende notitie worden de bevindingen van het uitgevoerde onderzoek gepresenteerd. Naast een beschrijving van de onderzoeksopzet en de resultaten van het onderzoek, worden de wettelijke consequenties van de voorgenomen activiteiten weergegeven.

Doelstelling

Het aanvullende onderzoek dient ertoe om aan- of afwezigheid van kamsalamanders vast te stellen in de poel.

Werkwijze

Het veldwerk is uitgevoerd door ecooloog R.J.H. Schröder op 23 april 2021 tussen 14:30 en 15:30 uur. Er is zowel visueel onderzoek als ook onderzoek met behulp van een steeknet uitgevoerd. Het visuele onderzoek richtte zich hoofdzakelijk op waterplanten met omgevouwen bladeren. Dat is vaak een indicatie voor door watersalamanders afgezette eieren. Daarnaast is de poel ook afgespeurd op (sub-)adulte kamsalamanders. Dat was mogelijk omdat de poel helder 20-50 centimeter diep water bevatte ten tijde van het onderzoek. Met het steeknet is geprobeerd (sub) adulte kamsalamanders te vangen. Daartoe zijn hoofdzakelijk de overgangen van ondiepe naar iets diepere poeldelen bemonsterd. Daarbij is vooral in de onmiddellijke nabijheid van waterplanten geschept.

De weersomstandigheden waren de volgende:

Temperatuur: 11° Celsius

Bewolking: 0/8

Windkracht: 2

Resultaten, wettelijke consequenties en beheer- en inrichtingadviezen

Algemeen

Er werden 4 eiafzetplaatsen van kamsalamander (beschermd middels artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming/Wnb) aangetroffen met een totaal van 160 eieren. Kamsalamanders hebben alle eieren afgezet op mannagras (*Glyceria fluitans*).

Afgezette eitjes op mannagras in de poel.

Nast kamsalamander is ook kleine watersalamander vastgesteld. Er is 1 ei aangetroffen op fioringras (*Agrostis stolonifera*). Andere amfibieën zijn niet aangetroffen.

De poel is grotendeels begroeid met boswilg en schietwilg. In het water zijn daarnaast de volgende vaatplanten aangetroffen: fioringras, gele waterkers, hoge cyperzegge, mannagras, pitrus en sterrenkroos. Hiervan is mannagras de soort met de meest ruime verspreiding.

Leefgebied

De kamsalamander kent drie typen verblijfplaatsen: de wateren waar de eitjes worden afgezet, de plekken waar ze in de actieve periode verblijven en de plekken waar ze overwinteren. Met het aanvullende onderzoek is de aanwezigheid van kamsalamanders in het plangebied Leuriks-Oost aangetoond. Het terrein rondom de poel wordt gebruikt als leefgebied en als winterrustplaats. Adulte kamsalamanders blijven vaak minder dan 100 meter van het voortplantingswater (Bij12). Gelet op het omringende landschap, bestaande uit (sier)tuin, houtsingel, oud loofbos en intensief beheerd agrarisch cultuurland, kan de kamsalamder alle benodigde elementen van het functionele leefgebied vinden binnen 120 meter van het voortplantingsbiotoop. Het intensief beheerd agrarisch cultuurland, wordt niet als potentieel leefgebied beschouwd. Op onderstaande

luchtfoto wordt het functionele leefgebied van de kamsalamanders weergegeven, die de poel benutten als voortplantingsbiotoop.

Begrenzing van het functionele leefgebied van de kamsalamander in de omgeving van de poel.

Wettelijke consequenties

De kamsalamander is streng beschermd. Dieren mogen niet gedood worden en het functionele leefgebied is beschermd, zowel het foerageergebied, voortplantingsbiotoop alsmede de winterrustplaats. Het uitvoeren van inrichtingsmaatregelen, zoals grondverzet, kan leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming.

Aanbevelingen:

Voortplantingshabitat

De poel is momenteel behoorlijk dichtgegroeid met wilgen. Wij bevelen aan om 75% van de wilgenopslag af te zetten. Het vrijkomende takmateriaal zou deels in de bosrand kunnen worden verwerkt tot 1 of enkele takkenhopen (afmeting maximaal 5x5 meter). Deze kunnen als overwinteringshabitat dienen voor kamsalamanders.

Omdat de poel erg ondiep is er een reële kans dat zij opdroogt voordat (de meeste) larven zich tot juveniele kamsalamanders hebben kunnen ontwikkelen. Daarom adviseren wij om over een oppervlakte van 30% de poel 0,5 meter uit te diepen. Dat kan het beste met behulp van een graafmachine plaatsvinden in de herfst (september/oktober)

Landhabitat

Geadviseerd wordt de inrichting van een deel van Leuriks-Oost af te stemmen op de habitateisen van deze zeldzame en bedreigde diersoort. Er is mogelijk sprake van een geïsoleerde populatie die kwetsbaar is voor uitsterven en inteelt, als gevolg van de geïsoleerde ligging.

Ook wordt geadviseerd na te denken, hoe het leefgebied van de dieren in het plangebied, verbonden kan worden met andere leefgebieden, danwel de leefomstandigheden van de kamsalamder ter plaatse te versterken.

Ontheffing vs werken volgens ecologisch werkprotocol

De voorgenomen activiteiten in plangebied Leuriks–Oost voorzien in het versterken van het leefgebied van de kamsalamander. Indien zorgvuldige gewerkt wordt, kan voorkomen worden dat volwassen dieren gedood worden en dat winterverblijfplaatsen in onvoldoende mate aanwezig zijn. Door een zorgvuldige planning van de werkzaamheden, kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden zonder dat kamsalamanders negatief beïnvloed worden. Het verkrijgen van een ontheffing wordt niet als noodzaak beschouwd, om de voorgenomen activiteiten uit te kunnen voeren, zonder de Wet natuurbescherming te overtreden.

Geadviseerd wordt een uitgebreid ecologisch werkprotocol op te stellen en te werken volgens de aanbevolen werkwijze en planning.

Literatuur

Bij12. Kennisdocument Kamsalamander. Versie 1.0, juli 2017

Leemreize, P., 2020. Quickscan natuurwaardenonderzoek Leuriks–Oost Enschede. Natuurbank Overijssel, Aalten.

Fotobijlage van de poel en de omgeving.

